Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 16 | 17 ianuarie (marți) 1989 | 4 PAGINI – DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

SISTEMATIZAREA ROMÂNIEI

În anii '80, cartierele istorice din mai multe orașe ale țării au fost „puse la pământ", pentru a face loc noilor centre politico-administrative Foto: Andrei Pandele

Începând de astăzi, veți citi în „Scînteia (Jurnalul României 1989 – acum douăzeci de ani)" un serial despre planul de sistematizare a teritoriului României. Vă vom prezenta reportaje, mărturii și documente din Arhiva Comitetului Central al PCR despre proiectul ce a schimbat aspectul orașelor și satelor României și a adus valul de proteste internaționale contra lui Ceaușescu.

Primele măsuri de sistematizare au fost luate la finele anilor '60, în orașele „Vechiului Regat", când s-au demolat clădirile vechi și insalubre din centrele istorice ale localităților. Au fost construite noi „complexuri politico-administrative", după un tipar prestabilit – clădiri oficiale grupate în jurul unei piețe publice, destinate organizării demonstrațiilor. În continuarea centrului administrativ se construiau, circular, cartiere cu blocuri de locuințe tip.

În anii '70, regimul a acordat o atenție și mai mare proiectului sistematizării. Astfel că, la 11 noiembrie 1974, Marea Adunare Națională a votat „Legea nr. 59 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale". Actul normativ prevedea că „Sistematizarea are drept scop organizarea judicioasă a teritoriului țării, județelor și comunelor, a localităților urbane și rurale, zonarea funcțională privind modul de folosință a terenului, stabilirea regimului de înălțime, a densității construcțiilor, precum și a densității locuitorilor, a spațiilor plantate și de agrement, echiparea cu dotări social-culturale, cu lucrări tehnico-edilitare și căi de comunicație și transport, păstrarea și îmbunătățirea mediului înconjurător, punerea în valoare a monumentelor istorice și de artă și a locurilor istorice, creșterea eficienței economice și sociale a investițiilor și îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, de locuit și odihnă pentru întreaga populație.

Prin sistematizare trebuie să se asigure restrângerea perimetrelor construibile ale localităților la strictul necesar și folosirea optimă a pământului, care reprezintă o importantă avuție națională".

Oficial, legea venea în sprijinul centralizării și planificării economiei, întrucât prevedea că „prin sistematizare se va asigura dezvoltarea într-o concepție unitară a rețelei de căi de comunicație, transport și energetice, asigurând legarea centrelor de producție și desfacere, bazele de materii prime, cu întreaga rețea de localități, protejarea împotriva inundațiilor, a alunecărilor de teren, combaterea eroziunii solului, precum și realizarea de dotări social-culturale și tehnico-edilitare care să servească, în comun, mai multe localități".

În al treilea rând, actul normativ din 1974 prevedea restrângerea spațiului locuibil pentru „transferul" său spre agricultură: „Prin sistematizare trebuie să se asigure apărarea și buna gospodărire a fondului funciar, fiind interzisă micșorarea suprafeței agricole, urmărindu-se restrângerea la minimum a suprafețelor construibile, simplificarea și raționalizarea rețelei de drumuri comunale și de câmp, gruparea și amplasarea liniilor de telecomunicații și a celor de transport și distribuire a energiei electrice de-a lungul și în imediata apropiere a căilor de comunicație, a digurilor și canalelor de irigații și desecări. Pentru localitățile urbane și rurale se vor stabili perimetre construibile, care se aprobă prin lege. În cadrul perimetrelor construibile vor fi cuprinse suprafețele de teren necesare pentru construcții de locuințe, clădiri social-culturale, obiective industriale, construcții agrozootehnice, străzi, spații verzi și de odihnă, precum și alte construcții și amenajări tehnico-edilitare necesare asigurării funcțiunilor economice și sociale ale localităților".

Proiectul sistematizării a început să fie aplicat „în viteză" după cutremurul din 4 martie 1977. Cataclismul a provocat serioase daune clădirilor vechi din orașele sudice, prilej pentru responsabilii planificării să elaboreze o strategie națională de construcții de locuințe. „Linia" a fost trasată de Nicolae Ceaușescu, la câteva zile după cutremur.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

După întâlnirea cu ministrul de Externe al Chinei din 16 ianuarie, Nicolae Ceaușescu a primit vizita tovarășilor niponi.

Primirea delegației PC Japonez

Delegația Partidului Comunist Japonez a fost condusă de Mitsuhiro Kaneko, membru al Prezidiului Permanent, șef al Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist Japonez. Tovarășii din cele două țări au discutat despre colaborarea „pe linie de partid", precum și despre „conlucrarea lor în lupta împotriva continuării politicii de înarmare, de forță și amenințare cu forța în relațiile internaționale", așa cum a anunțat comunicatul Agerpres. Nicolae Ceaușescu le-a transmis omologilor japonezi că „se impune o analiză științifică, realistă a fiecărui partid, în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice, a problemelor actuale pentru a da o orientare justă și o perspectivă clară luptei pentru înfăptuirea aspirațiilor popoarelor de progres economic și social, pentru socialism și pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună".

(Continuare în pag. a II-a)

Timișoara, aurul și milițienii

În 1989, Timișoara era încă un paradis al comerțului „la negru" cu produse din străinătate și un centru universitar care atrăgea cetățeni străini. Securitatea și Miliția Economică aveau mult de lucru, dar și de câștigat în urma acestor activități. Aici se aduceau pantofi sport, geci și pantaloni blue-jeans precum și dulciuri, în special din Iugoslavia și Ungaria, țări pentru care românii care trăiau în localitățile de graniță aveau permise de mic trafic.

În plus, mulți timișoreni aveau rude în Occident, în special în Germania, care le trimiteau haine, dulciuri și cosmetice, iar ei le vindeau în fiecare duminică în piața improvizată pe Strada Mureș. Fiind județ de graniță cu două țări și având aeroport, traficul cetățenilor străini era mai intens. În plus, aici veneau mulți arabi care studiau medicina la Universitatea de Medicină și Farmacie din Timișoara.

Pe lângă toate acestea, o activitate febrilă pentru Miliția Economică era confiscarea de aur și valută, deținute în special de cetățenii străini, dar și de unii etnici germani sau evrei. Este de notorietate colaborarea dintre organele de miliție și așa-numiții „bișnițari", cetățeni români care se ocupau cu tranzacționarea ilegală de aur, bijuterii și valută. Pe mulți dintre aceștia, miliția îi folosea pe post de informatori și îi implica în acțiunile de confiscare de la diverse persoane care voiau să vândă sau să cumpere aur și valută. O metodă de confiscare a aurului era inventarea de persoane cu identități fictive, de la care se confiscau obiecte și plăcuțe de metal prețios. Persoanele fictive erau acoperirea perfectă pentru a face „pierdută" o parte din cantitatea de aur sau de bijuterii confiscate. Mai mult, în procesele-verbale și inventarele de confiscare, cantitățile și gramajele se scriau de mână.

Aceste acte oficiale ale miliției erau semnate indescifrabil sau de „delegați". Totuși, pe fiecare inventar trebuia să apară scris mecanic la mașina de dactilografiat măcar numele unui milițian care a participat la confiscare. Aceste acte și dosarele din care ar trebui să facă parte nu se regăsesc nici la Arhivele Naționale și nici în arhivele Inspectoratului Județean de Poliție Timiș. Ele au fost fie distruse, fie nu s-au întocmit niciodată. Cu toate acestea, Jurnalul Național a reușit să obțină documentele, pe care poliția nu le deține, dintr-o sursă privată.

Astfel, într-un inventar datat 18 ianuarie 1989, întocmit de Miliția Economică Timiș, se enumeră captura de „metale prețioase" făcută de la un cetățean italian, Fratessi Stefano, descrierea fiind „plăcuțe laminate de diferite forme" și „inel de damă cu montura ovoidală pe care sunt aplicate zece pietre mici". Nu apare însă nici o specificație despre ce fel de metale prețioase sau pietre era vorba. Documentul poartă trei semnături indescifrabile, nealăturate vreunui nume: semnătura inspectorului pentru metale prețioase, a casierului și a șefului serviciu contabilitate, prin delegat. Singurul nume tipărit lizibil, alăturat unei semnături, este cel al căpitanului Viorel Bucur, din partea Miliției Județene Timiș.

Documentele de arhivă, distruse

Dosarul care privește acest caz nu există însă:

„Către cotidianul Jurnalul Național,

Urmare la solicitarea dumneavoastră din data de 05.01.2009, prin care doriți a vi se comunica date referitoare la STEFANO FRATESSI, cetățean italian căruia, conform solicitării dvs., în data de 18.01.1989 i-au fost confiscate mai multe obiecte și bijuterii din aur, vă precizăm faptul că termenul de păstrare a documentelor este de 10 ani, după care se distrug, prin urmare suntem în imposibilitate de a vă oferi date despre acest caz", este răspunsul primit din partea IJP Timiș și semnat de șeful inspectoratului, comisar-șef de Poliție Săndel Palade.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

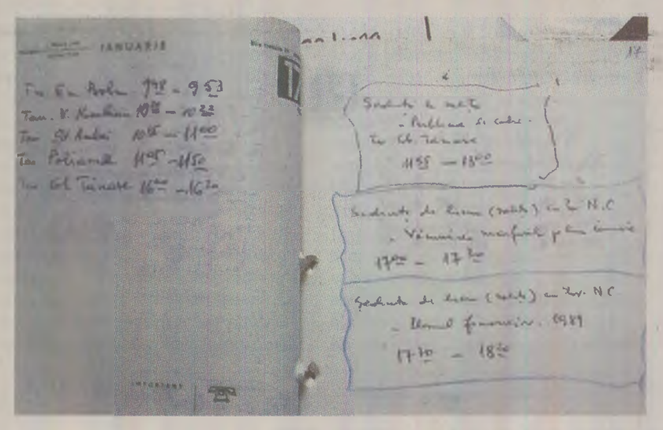

Din cele cinci întrevederi înregistrate la Cabinetul 2, cea mai lungă a fost cu Poliana. Trei sferturi de ceas (11:05-11:50) au vorbit despre toate.

Din asemenea conversații se iveau și încurcături în ograda celorlalți. Silviu Curticeanu, șeful Cancelariei CC, a povestit o asemenea întâmplare. Într-o seară l-a sunat „Tovarășa" cerând explicații – când și cine aprobase importuri de „leoparzi". I-a trebuit ceva timp să deslușească că Poliana-i povestise despre ultimul lux vestimentar achiziționat – o pereche de sandale italienești produse de firma Leonardo. Plătiți de ministerul de resort nu în valută, ci la schimb de mărfuri. Din Leonardo ori leonarzi rezultaseră... leoparzii!

Bobu, Tănase, Nicolcioiu și un sfert de ceas lui Ștefan Andrei. Preferatul lui Nicolae Ceaușescu fusese trecut pe linie moartă. Oficial, Ștefan Andrei era promovat „la guvern" din septembrie 1987. Cât ce ambasadorul URSS la București începuse să insiste cu invitarea ministrului de Externe singur la Moscova, decizia de a-l feri de contacte cu sovieticii fusese luată.

La trei ședințe a fost Elena Ceaușescu în acea zi. Pe prima dintre ele – și cea mai lungă – o prezidează împreună cu Bobu. Resortul „cadrelor" e-n curtea ei: alege și decide – „rotește", promovează ori „desăncinează".

De la 17:00 la 18:20 s-au ținut ședințele prezidate de Nicolae Ceaușescu – „Vămuirea mărfurilor pe luna ianuarie" și „Planul financiar 1989". Sute de file de documentație în voluminoase dosare detaliază sarcini și realizări de anvergură. Dar nici aceia care-și puneau semnătura finală pe „realizări" nu-și mai aminteau cifrele reale din începutul galopului raportării. Primul-ministru nu uită însă să raporteze lui Nicolae Ceaușescu, în scris, că respectivul dosar conținea date și realizări în conformitate cu sarcinile și indicațiile secretarului general al partidului.

Lavinia BETEA

JURNALE PERSONALE

17 IANUARIE

Zi metodică. Nu mă mișc din casă, dar nici mare lucru nu fac. Doar ceva ordine prin hârtoage, expedierea unor articole lui C. Cubleșan și M. Braga. Lecturi ușoare. Nu mă trage inima să mă apuc de ceva serios. Și politica, bine-înțeles. Alde Wallesa sunt pe punctul de a obține scoaterea sindicatului „Solidaritatea" din ilegalitate. Aerul înnoirii se resimte peste tot. În afară de un pământ numit România. Unde ești, frate Nichita? Unde ești, „monșer", să ne vezi cei mai fericiți dintre pământeni? Mă deranjează groaznic planificările. Au început urletele năprasnice cu „eroul". Chiar și revistele literare se dau în stambă potrivit cu „spiritul expunerii la Plenara CC al PCR". (...)

C.T. Mărgărit, Jurnal nepublicat

Terminat René Sédillot, Le Coût de la Révolution française, Paris, Perrin, 1987. Cât a costat Revoluția? Două milioane de morți, dezastre, distrugeri spectaculoase (castele, biserici, mănăstiri, palate, comori de artă etc., etc.), plus o retardare pe toate planurile, în vreme ce Anglia, fără vărsare de sânge, a știut să profite, să profereze spectaculos, aplicând doar reformele, dar fără răsturnări „revoluționare", în cadrele moștenite, „modernizate". Întocmai... Revoluția, spre pildă, a abolit cenzura, decretând cu mare pompă „libertatea presei".

(Continuare în pag. a III-a)

CALENDAR

17 ianuarie (marți)

Soarele a răsărit la 7:47, a apus la 17:04

Luna a răsărit la 12:38, a apus la 4:00

Sărbătoare creștină: Cuviosul Antonie cel Mare

S-a întâmplat la 17 ianuarie 1989

● Ministrul Afacerilor Externe al URSS, E. Șevardnadze, și-a încheiat vizita la Kabul, unde a avut convorbiri cu Najibullah, secretar general al CC al Partidului Democratic al poporului, președintele Republicii Afganistan, și cu alți conducători de partid și de stat afgani. A fost examinat stadiul actual al situației din Afganistan și din jurul acestuia, informa agenția TASS. A fost, totodată, relevată utilitatea contactelor pe care părțile sovietică și afgană le-au avut cu reprezentanți ai diferitelor grupări de opoziție aflate atât în Afganistan, cât și în afara frontierelor afgane;

● În prezența secretarului general al CC al PSUG, președintele Consiliului de Stat al RD Germane, Erich Honecker, și a altor conducători de partid și de stat, la Berlin au avut loc manifestări comemorative cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la asasinarea conducătorilor clasei muncitoare germane Karl Liebknecht și Rosa Luxemburg. La Cimitirul Friedrichsfelde din Berlin au fost depuse coroane cu flori.

Ramona VINTILĂ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Căruța cu pâine semăna cu un sicriu"

Numele meu este Nicoleta Manta, am 38 de ani și sunt profesoară la un liceu din județul Prahova. (...) Este noaptea de 31 decembrie 2008, ora 3:00, ultima noapte a anului 2008, unii ar spune că un om „normal" doarme la această oră. Eu mă tot învârt în pat de pe o parte pe alta și am hotărât că e mai bine să așternd pe hârtie avalanșa de gânduri care mă frământă. Am citit în Jurnalul Național, din 29 decembrie 2008, suplimentul Scînteia apelul făcut către cei care au fotografii și amintiri despre istoricul an 1989. Gândul la o fotografie de grup a clasei a XII-a C de la Liceul industrial nr. 6 Ploiești (liceul nu mai există azi), fotografie din 1989, nu-mi dă pace.

Mă consider generația 1989, nu în sensul că m-am născut în 1989, ci pentru că am trăit momentul 1989 la intensitate maximă datorită vârstei, poate cea mai frumoasă vârstă din viața unui om, 19 ani. O prietenă (ea este cu 5 ani mai tânără decât mine) îmi spune și azi că generația mea este „ultima generație cu picioarele pe pământ".

Povestea mea începe cam așa: am crescut într-un sătuc de la marginea orașului Ploiești, (cunoscut azi datorită Mănăstirii Ghighiu, agreată de multe „vedete"), într-o familie de oameni simpli.

(Continuare în pag. a III-a)

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Se știe că în perioada comunistă, în general și în 1989, în special, Radio Europa Liberă a avut o audiență uriașă, neegalată vreodată de nici un alt post. Fiind considerați printre cei mai mari „dușmani ai poporului", redactorii de la München erau în „vizorul" securității, care au făcut tot posibilul să-i „izoleze". Astfel, toți cei din țară care erau „prinși" că trimit scrisori la Europa Liberă, se alegeau, în cel mai bun caz cu dosare și amenințări. Cenzura era „peste tot și în toate", deci și la Poștă, unde scrisorile erau sortate și, după caz, reținute. De aceea, cei din țară recurgeau la tot felul de „improvizații" și trimiteau scrisorile prin turiști occidentali, studenți străini sau oricine ajungea măcar în Ungaria sau Iugoslavia. În special tinerii de atunci, care, sub tot felul de pseudonime, trimiteau non-stop vederi, cărți poștale sau scrisori adresate lui Cornel Chiriac – la început, lui Andrei „Tom James" Voiculescu **(foto)** și Radu Theodor – mai târziu. Prin bunăvoința lui Andrei Voiculescu, vor fi publicate scrisorile ascultătorilor din România care solicitau hituri internaționale ce nu erau difuzate de Radio București, dar puteau fi auzite la Europa Liberă, Europawelle Saar, Radio Luxembourg, BBC...

19 ianuarie a fost o zi fericită pentru „Giancarlo Dinero", care a reușit să ajungă în Austria, de unde i-a scris lui Andrei următoarele: „Dragă prietene, Andrei, doresc să-mi exprim marea bucurie și fericire că pot să mă număr printre prietenii tăi care-ți scriu și cărora le dedici preferințe muzicale. Și aceasta datorită faptului că am reușit să evadez din Penitenciarul Ceaușescu după multe încercări zadarnice, pedepse privative de libertate, chinuri și suferințe.

(Continuare în pag. a III-a)

CARICATURA ZILEI

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES – Agenția Națională de Presă

PENTRU AGRICULTURĂ, OBIECTIVE ÎNDRĂZNEȚE, DAR NEREALIZABILE

După 20 de ani, directoarea științifică a Institutului de Economie Mondială, prof. dr Virginia Câmpeanu, pe atunci cercetător științific principal la aceeași instituție, comentează un material propriu în care releva poziția României în producția mondială și europeană a unor produse agricole caracteristice sectorului agricol al țării.

„Recitirea unui articol scris în colaborare cu redactorul ziarului Scînteia, Iosif Pop, în urmă cu 20 de ani, vă spun sincer că a constituit o curiozitate, pentru că îmi aminteam vag despre acesta. Așa cum stabilisem, am făcut unele comparații privind tendințele de dezvoltare pe termen lung, până în anul 2000, în România și în țările cu agricultură avansată."

Astăzi, curiozitatea a îndreptat-o spre statisticile internaționale existente și în 1988-'89, cum ar fi FAO Production Yearbook, pe care le-a utilizat la vremea respectivă pentru comparații, dar și spre statistica națională care cuprinde și unele comparații internaționale – Anuarul statistic al României, INS 2007. „Am actualizat comparațiile internaționale ale poziției României la aceleași produse agricole pe care le-am invocat în articol." Prof. dr Virginia Câmpeanu a constatat ușoare schimbări privind poziția României pe piața mondială și europeană a unor produse agricole:

În urmă cu 20 de ani, România asigura 1,5% din producția mondială de grâu, situându-se pe locul 12 în lume și pe locul 5 în Europa. „Pentru anul 2005, statisticile relevau: «România produce astăzi 1,2% din producția mondială de grâu, situându-se pe locul 16 în lume și pe locul 8 în Europa»." O altă informație: „În 1988 scriam: «La producția de porumb (aproape 4% din producția mondială) ne situăm pe locul 4 în lume și pe primul loc în Europa». Până în 2005 am coborât până pe locul 9 în lume și pe locul 3 în Europa, după Franța și Italia, fiind 1,5% din producția mondială".

Rol mobilizator

O altă parte a materialului se referea la strategia de dezvoltare a agriculturii românești. „Până în anul 2000, obiectivele s-au dovedit, așa cum menționam, «îndrăznețe», dar nerealizabile, având la vremea respectivă mai mult un rol mobilizator. Astfel, un obiectiv era să se asigure până în anul 2000 obținerea unor recolte înalte și stabile la cereale – de cel puțin 35 de milioane de tone anual. Cum relevă datele, în 2006, recolta de cereale boabe a fost de numai 15,7 milioane de tone. În zootehnie, unul dintre obiective era ca efectivele să ajungă «încă la începutul deceniului următor la peste 11 milioane de bovine, 15-16 milioane de porcine, 28-30 milioane de ovine, 80 milioane de păsări ouătoare». Consultăm cifrele pe anul 2006: efective bovine – 2,9 milioane de capete; porcine – 6,8 milioane de capete; ovine – 7,7 milioane de capete; păsări – circa 85 de milioane de capete, din care 50,2 milioane ouătoare. Rezultatul acestor «performanțe» actuale ale agriculturii românești se concretizează în deficit major al balanței producție-consum, majorarea importurilor de carne și a contribuției acestora la dezechilibrul balanței comerciale a României."

În ceea ce privește factorii de producție, menționați în articol, reieșiți din programele vremii, care urmau să conducă la dezvoltarea agriculturii, „teoretic erau în pas cu tendințele din țările europene dezvoltate, practic însă criza alimentară în România anilor '80 se adâncea tot mai mult", ne spune prof. dr. Virginia Câmpeanu. Tendințele menționate de dezvoltare a agriculturii, le socotește parțial valabile și în prezent în țările dezvoltate, în special din Uniunea Europeană. „Acum 20 de ani scriam: «Aplicarea rezultatelor cercetărilor biologice, îndeosebi ale geneticii și nutriției, bioingineriei și biotehnologiei la plante și animale, constituie doar o parte din acești factori și poate cei mai eficienți ai intensificării și modernizării viitoare a agriculturii românești. (...) (n.r. – se recomandă) reducerea substanțială a consumului de îngrășăminte chimice și de lucrări mecanice, creșterea ponderii metodelor biologice în sistemele integrate de combatere a insectelor și a bolilor plantelor de cultură»."

Atenuarea crizei alimentare mondiale

În anul 2008, în condițiile crizei alimentare mondiale, „președintele Băncii Mondiale, Robert B. Zoellick, a propus un plan de acțiune în zece puncte pentru atenuarea crizei alimentare mondiale, ca parte integrantă a unei politici alimentare globale, concentrate nu numai asupra crizei alimentare, ci și a unor domenii conexe, precum sectorul energetic și schimbările climatice. Unul dintre punctele planului stipulează necesitatea ca sectorul privat să fie sprijinit, spre exemplu, în dezvoltarea suprafețelor cultivabile și a sistemelor de irigații, a rețelelor de distribuție, a infrastructurii și logisticii, în reducerea pierderilor, îndeplinirea standardelor de securitate alimentară, conectarea detaliștilor cu fermierii, finanțarea comerțului cu produse agricole".

În același an 2008, ca răspuns la criza alimentară mondială, Comisia Europeană a elaborat „un plan de acțiuni pentru creșterea ofertei agricole și securitatea alimentară pe termen lung, din care menționăm: întărirea sustenabilității politicii UE cu privire la biocombustibili – simulările efectuate până în prezent indică drept efect al creșterii ponderii biocombustibililor în totalul combustibililor (de la 1% în 2005 la 10% în 2020), creșterea cu 30 de milioane de tone a necesarului de materii prime; promovarea producției sustenabile de biocombustibili pe plan mondial; intensificarea cercetării-dezvoltării în domeniul agriculturii – prin al șaptelea program-cadru de cercetare, prin sprijinul financiar acordat sistemului internațional de cercetare agricolă (în special a activităților Grupului Consultativ cu privire la Cercetarea Agricolă Internațională), care se situează în prezent la nivelul de 32,5 milioane de euro, pentru 2008 fiind prevăzută dublarea fondurilor, media anuală a următorilor trei ani urmând să ajungă la 63 de milioane de euro; menținerea unei politici deschise, însă vigilente în domeniul produselor modificate genetic", încheie directoarea științifică a Institutului de Economie Mondială, prof. dr Virginia Câmpeanu.

Mihai ȘTIRBU
Costin ANGHEL

Foto: Cornel Mocanu / AGERPRES

Cum era spionată cenzura, la rândul ei, în TVR

Ora unu a venit, omul negru n-a sosit... 1989 a venit, omul negru a sosit și a început să facă ordine în televiziune. Oamenii nu au fost destituiți, dar emisiunile au început să fie tot mai cenzurate, tot mai controlate. La conducere, și nu numai, au fost instalați diverși activiști de partid care s-au erijat, așa, dintr-o dată, în profesioniști ai media, în cunoscători a tot ceea ce înseamnă muncă de televiziune: de la realizarea emisiunilor tv și până la aranjarea decorurilor. Titus Munteanu și-a amintit cum a ajuns Televiziunea Română în 1989. Cât de plictisitoare și de anostă, cât de nefericită a fost situația. Până și Tudor Vornicu a fost atins de apatie și a ajuns, în acea perioadă, să nu mai fie interesat de nimic. Ei bine, motivele pentru care Vornicu devenise atât de nepăsător s-au legat și de boala ce avea să-l doboare în aprilie 1989. Ajunseseră la capătul puterilor. Și Vornicu, și forța de combatere a celorlalți care lucrau în televiziune. „Cred că era atins și el de neputința de a mai face ceva. În posturile de conducere ale televiziunii veniseră tot felul de activiști de partid, cu care nu puteai discuta. Nu se putea sta de vorbă cu ei, habar nu aveau de nimic. Încă de prin 1988, dar mai ales din '89 începuseră să ne ceară varietăți serioase – ceea ce nu puteam face. Poate doar muzică dedicată. Cântece patriotice. Nu se mai putea comenta nimic. Erai ignorat, aproape. Chiar nu se mai putea face nimic." Emisiunilor, celor care au supraviețuit, li s-a strâns tare cureaua. Erau vizionate de câte trei sau patru persoane înainte de a li se da unda verde, în spații speciale pentru montaj, acolo unde se refăceau. „Ne întâlneam pe la Vornicu, discutam împreună și-și dădea seama că nu mai avea ce face. Lucrurile deveniseră absurde. Nu mai era televiziunea pe care o știam noi.

Vornicu era atât de deprimat, de scârbit! Venea securistul la el în birou, activistul de partid cu niște arhitecți pentru că urma să fie el numit director de programe și deja își revedea biroul, îi dădea un alt fason, fără nici o jenă. Ce pot să spun... În 1989, repet, nu se mai putea face nimic. Majoritatea emisiunilor cădeau, cele care se păstrau erau diminuate ca lungime." Realizatorilor li se interzicea să meargă la vizionarea emisiunilor pe care le făceau chiar ei și, prin urmare, se ajunsese până-ntr-acolo încât procedau precum în filme. Se făcuseră găuri în pereți și se uitau prin acele orificii sau prin alte crăpături existente. „Mi-e silă să mă mai gândesc la ce era atunci. Activiștii de partid ne dădeau indicații. Te uitai la ei și nu-ți venea să crezi. Efectiv mi-e silă să mă mai gândesc la acea perioadă. Televiziunea era foarte puternică, având în vedere faptul că era și singura. Vornicu obișnuia să spună: «Nu-ți convine aici, pleacă la televiziunea de vizavi»." Oamenii se săturaseră, nu mai suportau regimul, existau liste cu anumite cuvinte, expresii pe care nu aveau voie să le folosească, toate cântecele date pe post trebuiau să fie patriotice. „Revelionul era singura posibilitate de a mai face ceva. A fost cea mai grea perioadă." (Roxana-Ioana ANCUȚA)

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

Reacție față de documentul final al Reuniunii CSCE de la Viena

Prin intermediul presei centrale, România a reacționat față de documentul final al Reuniunii Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (desfășurată la Viena), emis la 15 ianuarie. Așadar, regimul respingea „insinuările" de orice fel la adresa administrației de la București, susținând că, „în ceea ce privește drepturile omului, documentul final al reuniunii conține o serie de prevederi importante, cu care România este de acord. Regretăm însă că în acest document nu au fost înscrise în mod corespunzător, ca angajamente ferme ale statelor, unele propuneri ale țării noastre privind o serie de principii fundamentale ale drepturilor omului și ale problemelor umanitare, cum sunt: angajamentul statelor privind asigurarea de locuri de muncă pentru fiecare cetățean al țării și lichidarea șomajului; formarea profesională, educarea și asigurarea de locuri de muncă și de condiții demne de viață pentru tineret; dreptul la retribuții egale la muncă egală; crearea condițiilor corespunzătoare de locuit pentru fiecare familie; accesul larg al întregii populații la cuceririle științei și tehnicii moderne; asigurarea de condiții de viață demnă, civilizată pentru toți cetățenii".

Economisirea resurselor

Inginerii de la Electrocentrale Oradea au finalizat proiectul de reducere a costurilor de producție, raportând realizările lor „la centru". Au fost modernizate morile-ventilator de la cazane, făcându-se, de asemenea, progrese în reducerea consumului de combustibil. În consecință, „costurile specifice" au fost diminuate „semnificativ", în concordanță cu programele-directivă trasate cu diferite prilejuri de Nicolae Ceaușescu. Comparativ cu începutul cincinalului trecut, oficial, nivelul realizărilor anuale la producția de energie electrică și termică, în condițiile menținerii puterii calorice a cărbunelui, a crescut în echivalență cu producția unei luni. Trăgând linie, s-a constatat că, față de 1980, consumul de păcură a scăzut cu 42%.

Succese ale sondorilor

Lucrătorii Schelei de foraj Moreni au finalizat lucrările la două sonde de petrol și au predat o sondă de cercetare, onorându-și angajamentele de muncă pentru luna ianuarie încă de la jumătatea acesteia! Întrucât doreau să realizeze lucrări de bună calitate, au trecut la executarea forajului cu garnitură stabilizată pe structurile Bucșani și Dealu Bătrân, prevenind astfel devierile la găurile de sonde.

Preselecție pentru „Cântarea României"

La Căminul cultural din Baciu (jud. Cluj), a avut loc preselecția pentru Festivalul național „Cântarea României". Au evoluat coruri, grupuri vocale, formații de obiceiuri populare, tarafuri, echipe de dansuri populare, formații de teatru, soliști vocali și instrumentiști, rapsozi populari din localitățile comunelor Baciu, Chinteni, Feleacu. În săptămânile următoare continuă etapa pe CUASC, orașe și municipii, cu spectacole în cadrul cărora urmau să fie selecționate cele mai bune formații și cei mai buni interpreți pentru etapa județeană.

Noi locuințe „la cheie"

La Beclean (jud. Bistrița-Năsăud) a fost dat în folosință un bloc de locuințe care găzduia 36 de familii. După ce și-au încheiat acest obiectiv, constructorii năsăudeni aveau de onorat un alt angajament, respectiv finalizarea lucrărilor la noul spital al localității, prevăzut cu 150 de paturi. Instituția sanitară urma să fie cuplată și cu o „modernă policlinică".

„Lupta pentru pace", susținută din Angola

Jose Eduardo Dos Santos, președintele Angolei, i-a răspuns lui Nicolae Ceaușescu la scrisoarea de felicitare trimisă la Luanda, cu ocazia zilei naționale a acestui stat: „Domnului Nicolae Ceaușescu
Președintele Republicii Socialiste România
Vă mulțumesc, în numele poporului, al Comitetului Central al MPLA – Partidul Muncii – și al Guvernului pentru amabilele felicitări adresate cu ocazia celei de-a 13-a aniversări a întemeierii Republicii Populare Angola.
Reînnoiesc dorința noastră de a dezvolta și consolida prietenia, solidaritatea și colaborarea dintre popoarele și țările noastre, contribuind astfel la cauza păcii, a progresului și a socialismului.
Cu înaltă considerație, *Jose Eduardo Dos Santos*
Președintele MPLA – Partidul Muncii
Președintele Republicii Populare Angola"

Ilarion TIU

ARTICOLUL ZILEI

Actorii noştri: Colea Răutu

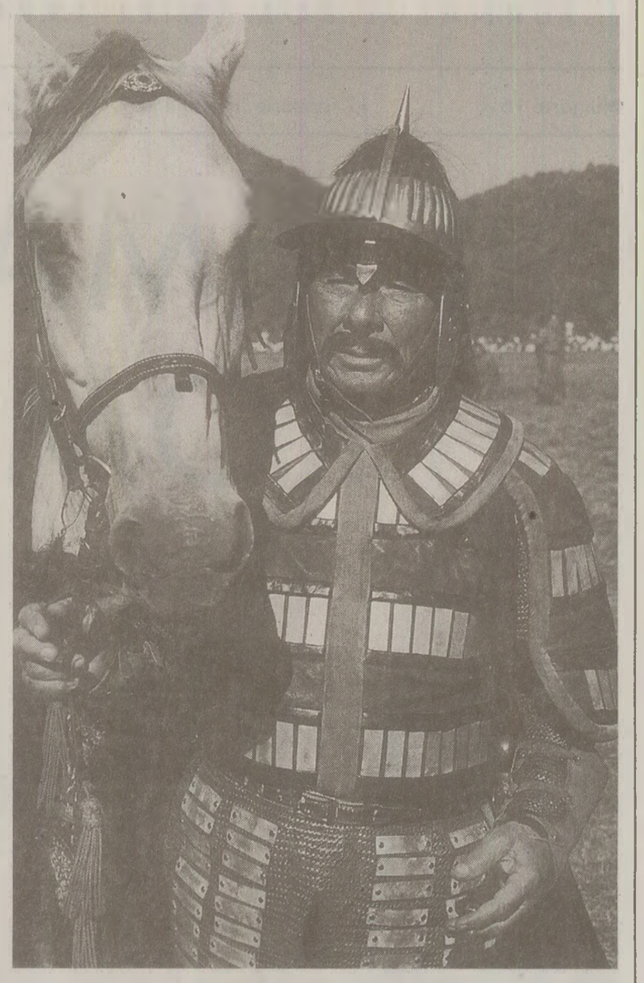

Stimate Colea Răutu, într-un fel, interviul nostru a început la conferința de presă ce a precedat premiera filmului Miracolul; ați făcut atunci o mărturisire de creație ce i-ar interesa și pe cititorii noștri.

Cum obișnuiesc de totdeana, personajului meu i-am imaginat o biografie. Drept să spun, mi-ar fi plăcut să-l cheme nu Mârza, ci Mârzac, poate din cauza facies-ului meu. M-am tot întrebat unde să fi dispărut el după primul război mondial? Și de ce umblă tot timpul călare și cu pușca la el, în bandulieră, ca la cavalerie? Nu m-am gândit nici o clipă că se aseamănă cu un erou de western, dar am bănuit că, fiind din fire un însingurat, s-ar fi putut să fi plecat spre America, ca atâția țărani mânați de necaz și sărăcie. Poate de aceea și poartă o pălărie mai ciudată. Doar cu halatul acela lung nu m-am împăcat. Și nici cu tonul de sfătoșenie. Fața asta a mea nu-i de Moș Ion Roată! Da, într-adevăr, nu trebuia să fiu prea viguros, dar se prea poate să mă fi lăsat antrenat de entuziasmul băieților acelora pentru că și pe mine mă preocupă soarta satului. De aceea mă interesează tot ce se întâmplă și mă bucur când, în fine, niște tineri se apucă serios de treabă. Așa că vin la ei cu un iepure și le zic simplu: „Vreme bună. I s-o făcut de jăratic. M-am gândit că, după atâta muncă, vi s-o fi făcut foame". Frumos e și simțământul ce mă leagă în continuare de femeia pe care am iubit-o cândva. De fapt, e un sentiment reciproc, cum se vădește în acel moment când ea vine să-mi ceară să-i găsesc bărbatul, iar eu îi răspund simplu: „Așa mi-o fost dat, să ți-l aduc eu..."

Totdeauna vă implicați atât de intens în construirea unui personaj?

Shakespeare eu n-am prea jucat și la mai modernii noștri autori am îndrăznit, uneori, mici imixtiuni în text. Mi s-a întâmplat să fiu de folos autorului! Pentru că se mai întâmplă – de exemplu – acțiunea să se petrecă în negură de vremi și eu să mă trezesc în gură cu un radical! Îmi cam bat singur cuie în talpă, fiindcă așa mi-e mai greu: caut cuvântul potrivit, cel mai potrivit. Îl uit, îl regăsesc, mă nemulțumește, iar caut, și asta e dificil. Chiar și pe tema pronunției mi se întâmplă să mă contrazic. Țin minte, eram la primul film, în 1954, la Desfășurarea, și o zi întreagă m-am ciondănit cu inginerul de sunet pentru că eu țineam morțiș ca Ilie Barbu, țăran sărac și descult, să vorbească ca semenii lui: „Măi Vasil, măi Gheorghi!", estompând sfârșitul cuvintelor și mai ales apelativele, rostind nu cu dicție literară, ci „rurală".

Vorbirea ar fi una dintre fațetele Firescului (scris chiar așa, cu majusculă!), pe care-l admirăm totdeauna la dumneavoastră.

Firesc înseamnă a vorbi și a te comporta ca oamenii. Oamenii – adică personajele care-i reprezintă pe oameni. Pentru că depinde cine și ce are de spus. Depinde de erou, depinde de situație. Tocmai am terminat de filmat la Sergiu Nicolaescu, în Mircea cel Mare, un comandant de oști, sfetnic al lui Mehmed și Baiazid și chiar al lui Mircea, care mă iartă la Rovine. Eu totdeauna mă purtasem dur cu el, vorbindu-i de la înălțimea rangului meu de sol al Padișahului, dar, când a venit ceasul socotelilor, a trebuit să mă închin lui. El însă a poruncit să fiu eliberat, tratându-mă cu mare cavalerism. Încât și rostesc cu regret: „Păcat că nu ești otoman!". Mai târziu îi voi ajuta să-l dea jos pe Mehmed și să-l ridice în tron pe fratele acestuia, Musad. Cu Sergiu Nicolaescu am colaborat mult, dar îmi place să cred că, de astă dată, s-a depășit pe sine. A plecat de la un scenariu al lui Titus Popovici foarte frumos și bine documentat, cu mult suspans, care i-a permis și o impresionantă desfășurare de „forțe armate" cum nici în marile montări nu s-a prea văzut. Iar Nicolaescu, care știe ce vrea și are o capacitate de organizare excepțională, are și o forță de muncă „drăcească" și nu trebuie uitat nici că el este și regizor, și protagonist. Sper să iasă ceva și din rolul meu: l-am făcut cu multă poftă de joc, de dragul rolului, de dragul lui Sergiu Nicolaescu, de dragul de a mai exista pentru public! Au fost filmări grele, pe vreme rece, scene de călărie, multă alergătură. Dar totul e bine când se sfârșește cu bine... La filmare, și când nu joc, stau tot timpul pe margine și privesc. Câteodată, chiar dacă întâmpin reticențe, mai dau și sfaturi. Fiindcă, la o anumită vârstă, ai oarecare experiență și arzi dacă ai ceva de spus. Mie nu mi-e indiferent cum joacă mai ales partenerul meu direct în piesă, în filmul pe care-l realizăm împreună. Chiar dacă actorul e mai tânăr, sunt în stare să-l întreb: „Crezi că-i bine să-ți dau replica așa?" În teatru, de la spectacol la spectacol, vezi cum portează rolul la public și poți opera mici schimbări, asemenea scriitorului care, dacă se căiește de prima versiune a operei, își găsește salvarea într-o ediție „revăzută și adăugită". La film, însă, o dată turnarea terminată, totul s-a pecetluit, „s-a tipărit". Dar astea sunt lucruri știute.

În ce măsură considerați dumneavoastră că intuiția contribuie la reușita unei creații artistice?

Am mai spus-o demult: poți să ai un „tupeu" scenic teribil, la fel precum copilul inconștient care, la insistențele mămicăi, spune frumos poezia la musafiri. În cazul actorului, dezinvoltura de acest gen ține de un naturalism ce cade prea puțin sub incidența artisticului. Talentului, care trece deopotrivă prin suflet și spirit, n-a putut nimeni să-i dea definiția. Sigur, există actori culți și actori cultivați, actori cerebrali, care-și construiesc personajele pe criterii logice. Intuiția însă cred că funcționează într-o sferă limitată de situații: în viață, ca și în artă. În cazul unei întâlniri sau în cazul unei confruntări. De intuiție poate fi vorba la un operator care filmează un meci și-și îndreaptă camera spre traiectoria posibilă a mingii. Dar ca să creezi un personaj doar din intuiții nu cred că se poate. Bineînțeles, dacă ai fantezie, poți începe să-l conturezi, dar tot trebuie să fi existat, în prealabil, niște minime repere: de lectură, de documentare – ca să poți broda apoi o biografie pe porțiunea ta de text!

Din mulțimea de personaje interpretate, de care v-ați atașat mai mult?

În toate rolurile pui suflet. Fiecare e al tău și, chiar dacă nu-i desăvârșit, tot îl treci la răbojul personal și se cheamă că l-ai îndrăgit. Și un rol secundar poate să-ți dea satisfacție. Acum, că m-ați întrebat, mi-a venit în minte o comparație: într-un spectacol, până și un rol episodic poate fi ca o literă frumos colorată și caligrafiată, punctând un început de capitol dintr-o operă literară. Totul e să găsești pentru numele tău caracterele potrivite ca să-ți înscrii cu cuvinte monogram. Atunci ești sigur că va rămâne ceea ce ai făcut. Așa că-mi amintesc cu dragoste nu numai de țăranul Ilie Barbu din Desfășurarea, de căprarul Pintea din Moara cu noroc, de Ardeleanu din Setea, de Teir Bei din Neamul Șoimărești lor, de Mamulos din Ciclul haiducilor, ci și de mulți alți eroi episodici al căror nume nu mai contează. Cu ce sunt mai prejos schițele lui Caragiale față de piesele sale? Nu se poate compara o romanță cu o sonată, nici un lied cu o uvertură, nici cupletul cu tirada. Dar o valoare interpretativă înaltă poate exista în oricare din genuri. Un cântăreț de operă poate uneori să te emoționeze mult mai tare cu o simplă cantonetă. Așa să știți: rolurile mici – episodice – dau și ele satisfacție. Depinde cum sunt făcute. Un actor poate să stea în scenă trei acte și un coleg, cu o singură replică, să ia toate aplauzele. Asta-i profesia!

Interviu de Irina COROIU
Cinema, nr. 1/1989

Timişoara, aurul şi miliţienii

(Urmare din pag. I)

Nici la Arhivele Naționale, Secția Timiș, nu există vreun dosar sau document care privește persoana italianului Stefano Fratessi și episodul din 18 ianuarie 1989. Nici Arhivele Naționale nu dețin decât documente emise înaintea anului 1950, conform lui Raul Ionuț Rus, directorul Direcției Județene Timiș a Arhivelor Naționale.

A doua zi, secția județeană a Băncii naționale emite „Expertiza tehnică" făcută în 19 ianuarie 1989 și semnată tot indescifrabil. În această expertiză se vorbește despre confiscarea făcută aceluiași italian, expertiză în care sunt cântărite cele opt plăci confiscate, identificate ca fiind de aur. După cântărire, funcționarul completează pe un spațiu foarte mare, lăsat gol, gramajul celor opt plăcuțe – 140,50 grame.

Foștii milițieni angrenați în aceste acțiuni sunt acum pensionari ori nu mai lucrează în cadrul Ministerului de Interne. Ei sunt oameni greu de găsit. Referitor la cazul italianului fără domiciliu, serie și număr de pașaport, Francesco Fratessi, am reușit să intrăm în contact, numai prin telefon, cu Viorel Bucur, fost căpitan în cadrul Miliției Județene Timiș și semnatar al inventarului de confiscare din 18 ianuarie 1989. L-am întrebat pe acesta dacă își amintește de persoana italianului. „Au trecut 20 de ani de atunci. Mi-e greu să îmi amintesc așa, după nume, de fiecare caz în parte. Trebuie să știți că și atunci, ca și acum, trebuiau să existe pioni de sacrificiu. De aceea apare numai numele meu pe documentul de care vorbiți și alte nume nu apar. Eu am fost unul dintre sacrificații de serviciu. Cât de mare e articolul pe care îl scrieți? Ca să se afle tot adevărul trebuie nu un articol, ci 30-40 de articole în serial. O să vă contactez, să ne întâlnim", ne-a declarat telefonic fostul căpitan. Evident, acesta nu ne-a mai contactat.

Suspecți-fantomă, pe bandă rulantă

Sursele private care dețin astfel de documente, distruse între timp conform legii de IJP Timiș, au multe exemple care seamănă izbitor cu cazul italianului Francesco Fratessi. Un astfel de act, numit „Dovada", datat 17 ianuarie 1985, nu are număr de înregistrare, nu are antet, în partea de sus a actului fiind scris doar „Miliția Municipiului Timișoara". „Azi, 17.01.1985, în baza procesului-verbal nr. 0533260 s-a ridicat de la cetățeanul italian DeCara Sebastiano următoarele bijuterii din metal galben – un ceas, un lănțișor cu amuletă, 5 inele, 2 brățări și 1 lănțișor tip colier". La rubrica „Organ de Miliție" e o semnătură indescifrabilă, iar martorii și translatorul, care trebuiau să fie în mod normal de față, lipsesc. Nu se specifică gramajul, nu se specifică metalul din care sunt confecționate obiectele. Într-un alt act semnat indescifrabil și completat la 14 octombrie 1983 de Postul de Miliție Șag-Timiș se spune că „s-a procedat la ridicarea sumei de 4.700 de dolari SUA de la Ibrahim Mazino Ali – Iordania". Un alt document emis de Miliția Economică Timiș, nedatat, relatează faptul că se confiscă o serie de obiecte de la un cetățean italian – Ciurci Benito, enumerarea fiind de genul „coliere diferite", „brățări diferite", „lănțișoare formate din zale", „inele diferite monturi", „verighete format clasic", în greutate totală de aproape jumătate de kilogram, fără să se precizeze metalul din care sunt confecționate respectivele obiecte. Practic, este aproape imposibil de dovedit identitatea reală a acestor cetățeni străini de la care s-au făcut confiscările și la fel de imposibil de dovedit dacă acești oameni au existat în realitate, atât timp cât pe actele de confiscare aceștia nu sunt legitimați prin nici un fel de act de identitate.

Mircea OPRIȘ

Sistematizarea României

(Urmare din pag. I)

La 10 martie 1977, acesta a susținut, în ședința Comitetului Politic Executiv, că dorește pentru București „un centru mai bine sistematizat, mai modern, unde să facem în viitor și mitinguri, adică să devină un centru politico-administrativ". Ceaușescu a ales curând și locul unde va fi construit centrul administrativ – Dealul Arsenalului, amplasament comunicat la 6 aprilie 1977 ambasadorului sovietic la București, V.I. Drozdenko. După remanieri multiple ale planului de construcție, în 1984 au început demolările în cartierele aflate pe respectivul deal. În timp, o serie de intelectuali au protestat față de distrugerea centrului istoric, și îndeosebi a bisericilor de patrimoniu. În unele cazuri, regimul a acceptat concesii, cum ar fi translarea Bisericii Mihai Vodă. Imaginile filmate în timpul „operațiunii" au fost trimise la ambasadele României din țările capitaliste, fiind făcute proiecții pentru a arăta Vestului că regimul de la București se îngrijește de conservarea patrimoniului eclezistic!

Majoritatea orașelor României au fost „populate" în anii '80 cu centre administrativ-politice „de tip nou", care deservesc și astăzi instituțiilor statului. În mod cert, confortul era mult mai sporit decât în vechile clădiri interbelice, însă cele mai multe localități au fost private de monumente de arhitectură căutate în mod normal de orice turist străin.

Partea secundară a proiectului sistematizării viza mediul rural. Soarta satelor a fost decisă tot după cutremurul din 1977, de asemenea de Nicolae Ceaușescu. În ședința Comitetului Politic Executiv din 11 martie, secretarul general al partidului a dat următoarea „indicație": „Dacă satul este în cea mai mare parte distrus, să îl concentrăm în perimetrul sistematizării și să-l refacem complet. Cred că ar trebui să vedem în felul acesta ca în doi ani, după ce vom avea situația, să ne propunem cinci-șase sate din acestea să le refacem complet într-o formă ce să constituie și un model de organizare pe proiect unic".

Documentele din Arhiva CC al PCR relevă faptul că în 1988 s-au trasat „caracteristicile" finale ale „satului model" sistematizat: din cele 13.000 de sate, trebuiau păstrate 7.000-8.000, iar locuitorii urmau să fie concentrați în localitățile rămase. Acolo se construiau blocuri și locuințe colective, în vederea reducerii la minimum a suprafeței locuite. Scopul era obținerea unei suprafețe cât mai mari de teren agricol. Apariția primelor „sate-model", în jurul Bucureștiului, a creat o adevărată spaimă – nu aveau apă curentă și nici canalizare, grupurile sanitare erau în curte, iar bucătăriile erau la comun, pe fiecare etaj. Nu toate blocurile sătești aveau această structură, însă zvonurile „ghetoizării" mediului rural s-au răspândit cu rapiditate și au creat o nemulțumire profundă. Starea negativă era menținută din plin și de scrisorile la Europa Liberă privind „genocidul cultural" din satele României.

O imagine despre „stadiul sistematizării" în ianuarie 1989 ne este furnizată de un document din Arhiva Comitetului Central al PCR – Secția Organizatorică, dosarul numărul 19/1989:

„În toate județele s-au construit mari platforme industriale, construcții agrozootehnice, unități de cercetare științifică și de proiectare, fondurile fixe productive create totalizând azi circa 2.700 miliarde de lei.

Procesul neîntrerupt al dezvoltării economico-sociale a fost însoțit permanent de adaptarea și îmbunătățirea cadrului organizatoric. Au fost luate o serie de măsuri pentru o mai bună organizare a comunelor, reducându-se numărul lor de la 4.246 la 2.705, s-au creat consiliile unice agroindustriale ca unități de conducere a agriculturii, dar și ca centre ale dezvoltării economico-sociale ale patriei, au fost înființate două județe noi și Sectorul Agricol Ilfov. A crescut numărul localităților urbane de la 186 la 237, ponderea populației acestora reprezentând azi 52% din totalul populației țării, față de numai 30% în 1965.

Rețeaua de localități urbane, formată în prezent din 181 orașe și 56 de municipii, grupată după numărul locuitorilor, se prezintă astfel:

Total orașe: 181 (până la 10.000 de locuitori – 59, între 10.000-20.000 de locuitori – 70, peste 20.000 de locuitori – 52).

Total municipii: 56 (până la 60.000 de locuitori – 13, între 60.000-100.000 de locuitori – 18, între 100.000-150.000 de locuitori – 9, între 150.000-200.000 de locuitori – 8, peste 250.000 de locuitori – 8).

În toate localitățile patriei, inclusiv în comune, s-au realizat dotările social-culturale, comerciale și edilitar-gospodărești de bază ca: școli, licee, dispensare, spitale, unități de cultură și recreere, precum și un important număr de locuințe, urmând ca, în perioada următoare, să fie făcute numai completările la unele dotări, corespunzător evoluției nivelului general de dezvoltare. Într-un număr de localități sunt întrunite în prezent condiții, atât în ceea ce privește profilul economic, cât și al dotărilor, care justifică trecerea acestora în cadrul orașelor. Sunt în această situație orașele: Colibași – județul Argeș, Dârmenești – județul Bacău, Valea lui Mihai – județul Bihor, Ianca – județul Brăila, Nehoiu – județul Buzău, Scornicești – județul Olt, Avrig – județul Sibiu și altele.

Foto: Andrei Pandele

Potrivit principiilor de bază formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în Tezele din aprilie (1988 – n.r.), trecerea României în rândul țărilor mediu dezvoltate se va realiza odată cu ridicarea nivelului de viață în toate localitățile țării, având ca strategie hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului, pe baza dezvoltării intensive și realizării unei noi calități în toate domeniile vieții economico-sociale, aplicarea programelor de organizare și modernizare, a principiilor autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării în toate unitățile economice și administrative.

Pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor stabilite în domeniul îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale, sistematizării și modernizării rețelei de comune și localități, a unităților economice din agricultură, rețelelor de căi de comunicații și transport, precum și rețelele de energie electrică și telefonie, prin hotărârea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 6 mai 1988, a fost constituită «Comisia Centrală pentru sistematizarea teritoriului și localităților».

În urma analizei propunerilor elaborate de consiliile populare județene, comisia centrală prezintă sinteza pe țară a acțiunii de perfecționare a activității de sistematizare a teritoriului și de organizare a unităților economice și administrativ-teritoriale.

Organizarea comunelor:

Din analizele efectuate în vederea îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale și formării unor comune cu o bază economică corespunzătoare, pentru a putea asigura dezvoltarea tuturor activităților economico-sociale pe plan local în condițiile autoconducerii, autogestionării și autofinanțării, a rezultat necesitatea comasării unor comune mici și fără perspectivă de dezvoltare.

Pe baza studiilor întreprinse se propune organizarea a 2.387 de comune, față de 2.705 existente, cu 318 comune mai puțin.

Prin propunerile făcute, suprafața teritoriului administrativ ce revine la o comună a crescut, în medie, de la 7.890 de hectare la 9.043 hectare, rezultând o echilibrare a comunelor în raport de teritoriul cuprins în limitele noi administrative, după cum urmează:

Număr total de comune – Situația actuală: 2.705; Situația propusă: 2.385.

Suprafața medie a unei comune (ha) – Situația actuală: 7.980; Situația propusă: 9.043.

Suprafață până la 5.000 ha – Situația actuală: 795; Situația propusă: 471.

Suprafață între 5.000-7.000 ha – Situația actuală: 661; Situația propusă: 678.

Suprafață între 10.000-15.000 ha – Situația actuală: 377; Situația propusă: 463.

Suprafață peste 15:000 ha – Situația actuală: 211; Situația propusă: 234.

A rezultat, totodată, creșterea populației ce revine în medie unei comune de la 4.120 de locuitori in prezent la 4.670 de locuitori, precum și creșterea ponderii comunelor cu o suprafață de peste 3.000 de locuitori de la 70% la 78%, astfel:

Număr comune – Situația actuală: 2.705 (100%); Situația propusă: 2.387 (100%).

Populația medie a unei comune – Situația actuală: 4.120; Situația propusă: 4.670.

Populație până la 1.000 de locuitori – Situația actuală: 25 (0,9%); Situația propusă: 3 (0,1%).

Populație între 1.000-2.000 de locuitori – Situația actuală: 267 (9,9%); Situația propusă: 59 (2,6%).

Populație între 2.000-3.000 de locuitori – Situația actuală: 495 (18,3%); Situația propusă: 457 (19%).

Populație între 3.000-5.000 de locuitori – Situația actuală: 1.115 (41,2%); Situația propusă: 1.005 (42,1%).

Populație peste 5.000 de locuitori - Situația actuală: 803 (29,7%); Situația propusă: 863 (36,2%).

Prin măsurile luate, comunele au fost organizate să cuprindă toate problemele dezvoltării agriculturii și să răspundă de realizarea planului în acest domeniu de activitate. S-a renunțat în totalitate la subordonarea unor comune unor municipii sau orașe.

Cele 2.387 de comune stabilite au o bază economică cu posibilități de dezvoltare în strânsă corelare cu potențialul productiv al pământului, resursele materiale și umane ale zonei, se pot constitui ca unități administrativ-teritoriale pe principiile socialiste ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării și pot asigura ritmuri de dezvoltare ce se înscriu în prevederile de creștere ale întregii economii naționale.

Pornind de la resursele fiecărei comune sunt în curs de elaborare programe speciale de dezvoltare, asigurându-se în această etapă creșterea producțiilor agricole la peste 35.000 lei la un hectar teren agricol, respectiv 50.000 lei la un hectar teren arabil, extinderea activităților de industrie mică, artizanat și de prestări servicii care să se realizeze în anul 1990, în fiecare comună, o producție marfă de cel puțin 1.000 lei la un locatar, completarea, până în anul 1995, a dotărilor social-culturale și edilitar-gospodărești, la un nivel corespunzător cerințelor".

Ilarion ȚIU

GASTRO – POLITICHII

Meniuri pentru americani şi englezi

Mulți au așteptat, după '45, să vină americanii pentru a-i salva de ruși; când și-au pierdut speranța, au spus că Occidentul i-a trădat. Ascunse sub fardul greu al epocii, America, Franța, Anglia și restul Occidentului „rămăseseră" totuși, în România, în diferite domenii de unde nu putuseră să fie alungate. Unul dintre aceste domenii era cel gastronomic, din care răzbeau până la noi, într-un limbaj profesional – adesea schimonosit de scribii culturnici – rețetarele „internaționale", pentru ca și străinul venit în România, ca turist, să se simtă – cum altfel? – „ca acasă".

„Ghidul orientativ", de care se foloseau restauratorii în anul 1989, „le deschidea mintea" profesioniștilor din alimentație publică cu privire la „obiceiurile și preferințele culinare" ale mult-așteptaților americani (de data aceasta, bineveniți nu pentru a schimba osia lumii comuniste, ci doar pentru a-și lăsa obolul de „verzișori"). Bucătăria americană este prezentată în „Ghid" împreună cu cea engleză, considerându-se, probabil, că, dacă vorbesc aceeași limbă, americanii și englezii mănâncă și aceleași bucate.

Spicuind din recomandările serviciului Prestații Hoteliere și Producție Culinară din cadrul I.T.H.R. București, în ce privește această grupă de turiști străini, aflăm că: „Bucătăria americană și engleză este axată pe carne și multe legume. Carnea și legumele nu lipsesc de la cele trei mese de bază. (...) Tocăturile sunt foarte apreciate. Budincile și plăcintele cu carne (pie) conțin carne din toate sortimentele (...). Sunt mari amatori de preparate culinare din ovine (...). Sunt mari amatori de preparate din grupa «assiette anglaise» compuse din fripturi reci de vițel sau mânzat, pasăre și porc și «mixed-grille» (...), la care se adaugă costiță afumată friptă la grătar sau la tigaie." O jumătate de filă tipărită mărunt „descrie" apetitul de „carnivori" al americanilor și englezilor, apetit care trebuia satisfăcut într-o țară în care, pentru bucățica lui de carne, românul de rând stătea cu noaptea în cap la cozi interminabile.

Pe lângă recomandările pentru cele trei mese principale ale zilei – mic dejun (breakfast), dejun (lunch) și cină (diner – sic!) –, special pentru turiștii englezi există o secțiune despre ceea ce se servește la „Five o'clock tea" (ceaiul de la ora 5).

Trecând, însă, la partea practică, vom constata că, de la informațiile cu privire la habitudinile culinare ale americanilor și englezilor ajunși ca turiști pe plaiurile mioritice, până la ceea ce li se punea efectiv în farfurie, era un drum lung. De exemplu, se menționează că acestora le plac plăcintele cu carne, dar în cele 20 de meniuri diferite propuse, există o singură dată menționată o plăcintă de acest fel (li se oferă, în schimb, plăcinte cu urdă, cu dovleac, cu mere, cu vișine sau prune). Pentru dejun, se specifică: „La această masă obișnuiesc să servească (...) supe din pasăre, cu sau fără rasol, Ox-tail (supă din coadă de vită), consomeuri calde sau reci". După această înșiruire de supe, vine și „soluția" românească pentru meniu: „Se va recomanda ciorba noastră de pui cu legume, acrită numai cu roșii proaspete bine coapte". Și pentru că „în Anglia biscuiții și brânza (Chedar, Cheshire, Glocester, Stilton etc.) sau brânza și fructele pot încheia orice masă", se indică să se servească la sfârșitul mesei de prânz, în cel mai pur... stil englezesc: „brânză topită «Olanda» (un trigon)" și „mere".

Între mâncărurile destinate să deschidă apetitul americanilor și englezilor pentru bucătăria tradițională românească se numără: brânza telemea de oi, urda, cașul dulce, supa de pasăre cu zdrențe, ciorba de perișoare, chiftelușele cu smântână, cârnăciorii oltenești la tigaie, ghiveciul oltenesc cu file de pește alb prăjit, mușchiul împănat, crema de fasole albă cu crutoane din costiță prăjită, plăcinta cu dovleac, pasca moldovenească și cozonacul. Un mini-rețetar (8 rețete) cu specific american și englez completează acest segment al „Ghidului orientativ". Ochiuri englezești, ochiuri londoneze, ouă scoțiene, omletă americană, plăcintă cu carne și rinichi, tocană de berbec londoneză, tocană de berbec irlandeză – toate aceste preparate sunt detaliate în carte.

Tudor CIREȘ

Tocană de berbec „londoneză"

Rezultă 10 porții a 300 grame (100/100/100 grame).

Ingrediente: carne de berbec cu os – 1,500 kg, ceapă - 1 kg, ulei – 0,100 l, țelină - 0,150 kg, cartofi – 1,500 kg, cimbru – 0,001 kg, foi de dafin – 0,005 kg, sare 0,050 kg, piper – 0,003 kg, supă de oase 1 l, sos tomat – 0,500 kg.

Modul de preparare: Carnea de berbec cu os se porționează în 10 bucăți egale. Se spală, se scurg și se prăjesc în ulei. Se adaugă ceapa tăiată peștișori și 200 grame cartofi curățați, spălați și tăiați în sferturi. După frigere, fără a se rumeni, carnea se stinge cu supă de oase. După fierbere, carnea se scoate, iar sosul se strecoară. În sos se adaugă cartofii, tăiați în butoiașe, și țelina tăiată în felii. Se asezonează cu cimbru, piper, sare și foi de dafin. Se fierbe cu carnea 30-40 minute. Se servește cu sos tomat, turnat în fir subțire de jur-împrejur.

RESTITUIRI

Securitatea, pe urmele lui Livius Ciocârlie

Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Caraș-Severin
Nr. 1/BP/00253815/11.I.89

Strict secret
Ex. Nr. 1

Către M.I. – Inspectoratul Județean Timiș/Serv. 1/A

La adresa dv. Nr. 1/AI/0034954 din 20.12.1988 referitoare la Ciocârlie Livius, vă comunicăm următoarele:

Sus-numitul a venit în stațiunea Băile Herculane împreună cu soția și cele două fiice pentru un sejur de șapte zile, respectiv 21-28.12.1988, și s-a cazat la Hotel Roman, camera 824.

Conform celor solicitate de dv. obiectivul a fost încadrat informativ și a fost lucrat și prin intermediul mijloacelor TO portabile (tip IDEB) cu intermitență, însă caracterul discuțiilor purtate a fost numai de natură familială, iar cea mai mare parte a orelor din zi numitul Ciocârlie l-a petrecut în camera 801, unde au fost cazate cele două fiice ale sale, Corina-Ioana și Alexandra.

Sursele noastre de informare au stabilit că cel în cauză s-a ocupat în majoritatea timpului de fiice, ajutându-le la învățat, în special la limba franceză.

Familia Ciocârlie nu a făcut deplasări în afara orașului și nu a primit vizite suspecte. Tratamentul făcut de obiectivul dv. a fost incomplet și nu i-a acordat prea multă atenție, venind aici mai mult în scop de odihnă și agrement.

S-a efectuat și o scurtă perchiziție secretă la camera soților Ciocârlie, rezultând următoarele:

carte de vizită (lipsă text)
carte de vizită (lipsă text)
un volum din cartea „Nobel contra Nobel" de E. Uricanu;
mai multe felicitări așteptau a fi expediate pe adresele:
(lipsă text).

Cu ocazia percheziției secrete s-au observat, de asemenea, multe file de manuscris (ciorne) în limba franceză, precum și în limba română, unele având caracterul unor scrisori, cu multe ștersături și adăugiri, iar conținutul cu expresii alese, academice și filosofice se referea în special asupra literaturii și vieții. Nu s-au observat (la prima vedere) materiale cu conținut dușmănos.

Nu au apărut date din care să rezulte contacte cu alți oameni de artă și cultură din țară.

Deținem însă informații din care rezultă că obiectivul dv. a stabilit aici legături cu următoarele persoane:

(lipsă text) fiica lui (lipsă text), cu același domiciliu (lipsă text), fostă cazată la cam. 725;

(lipsă text) fiul lui (lipsă text), născut la (lipsă text), în (lipsă text), cu domiciliul în (lipsă text). (lipsă text) a fost cazat la cam. 724;

(lipsă text), fiul lui (lipsă text), născut la (lipsă text), cu domiciliul în Timișoara (lipsă text), a fost cazat la cam. 517.

De asemenea, vă mai facem cunoscut faptul că obiectivul dv. a efectuat convorbiri telefonice pe timpul acestui sejur, după cum urmează:

la 22.12.1988 cu nr. 53293 Timișoara;
la 25.12.1988 cu nr. 681731 București;
la 26.12.1988 cu nr. 53293 Timișoara și cu nr. 0941/45880 Regensburg din RFG

Alte aspecte de interes operativ nu au rezultat.

La solicitarea dv. vă putem trimite caseta cu convorbirile înregistrate în secret, însă nu prezintă interes operativ deosebit.

șeful Securității,
Colonel Mihalcea Aurel
șeful Serviciului I, Maior Vasiluță Profir

Livius Ciocârlie, Cu dinții de lână. Jurnal 1978-1983, București, Humanitas, 2008, p. 405-406.

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Căruța cu pâine semăna cu un sicriu"

(Urmare din pag. I)

Părinții mei au lucrat la Serele de la Tătărani, încă de la înființarea a ceea ce se chema „I.A.S. Sere Tătărani" și până aproape de desființarea acelei întreprinderi. Tinerețea lor se identifică, practic, cu această întreprindere. Ce a rămas în urma acesteia e de plâns, iar despre ceea ce a reprezentat ea, pentru o mulțime de oameni, se poate scrie o istorie. Dar să revin la copilărie! Am avut o copilărie liniștită, relativ fericită, în măsura în care au putut ai mei să-mi ofere o copilărie normală pentru acele vremuri. Asta până în anii '80 - '85 când, copil fiind, am început să simt din plin „binefacerile regimului Ceaușescu". Țin foarte bine minte că ne întorceam de la Ploiești și părinții mei discutau cu niște prieteni în mașină despre sindicatul „Solidaritatea" din Polonia și își exprimau speranța că va avea și România ceva asemănător. Dar, vai! Greul abia avea să vină. Anii fericiți au fost totuși, puțini la număr pentru că am mai multe amintiri triste. Spre exemplu, îmi amintesc cum așteptam să ne aducă în sat, la Cooperativă, pâine (nu mai știu dacă în fiecare zi). Deși era pe cartelă și, teoretic, fiecare avea porția lui, îmi amintesc cum mă înghesuiam printre cei mari să iau porția care se cuvenea familiei mele. Ceea ce mă întristează și azi este amintirea despre căruța cu care ne era adusă acea pâine; era o căruță cu un cal amărât, iar ca să nu plouă peste pâine cineva a avut proasta inspirație să facă un fel de acoperiș căruței, iar imaginea pe care am păstrat-o eu este aceea a unui sicriu. Da! Chiar dacă pare incredibil, căruța care ne aducea pâinea semăna cu un sicriu.

Îmi amintesc cu tristețe și de orele pe care le stăteam la cozi, la magazinele din Ploiești, pentru „tacâmuri" de pui. O să mă întrebați, poate, de ce, dacă stăteam la țară, cumpăram „tacâmuri" de pui de la Ploiești? Părinții mei lucrau în agricultura „de stat", primeau salariu pentru munca lor, nu lucrau la CAP și nu „beneficiau" de lotul în folosință pe care îl primeau cei care lucrau la CAP; cele câteva găini și un porc pe care le creșteau erau hrănite cu porumb cumpărat cu „dubla" de la cei care munceau la C.A.P.

Un alt episod trist al amintirilor mele este cel legat de condițiile care ni se puneau la Cooperativă pentru a primi „rația" lunară de ulei și zahăr (Doamne! Cum arătau butoaiele acelea în care ne aduceau uleiul!). Pentru a primi „rația", eram obligați să ducem la achiziții ouă și păsări și știu că de fiecare dată plângeam după găinile pe care le duceam la Cooperativă.

Am crescut cu „Europa Liberă", despre care știam că nu am voie să vorbesc cu nimeni, pentru că li s-ar fi putut întâmpla ceva rău alor mei. Circulau tot felul de zvonuri despre oameni care ar fi vorbit cu alți oameni despre ce au auzit la Europa Liberă și apoi au dispărut fără urmă. Așteptam cu nerăbdare în fiecare seară „Actualitatea românească"; în timpul sărbătorilor de iarnă ascultam cu încântare colindele înregistrate de corul Madrigal în străinătate. Ascultam cu interes fragmente din mărturiile celor care trecuseră prin închisorile comuniste (m-au marcat atât de mult, încât azi nu mai am puterea să citesc despre așa ceva, deși ar trebui).

Tot la Europa Liberă l-am descoperit pe Mircea Crișan pe care l-am și înregistrat cu bietul meu casetofon, pe o amărâtă de casetă a cărui bandă s-a rupt ulterior (întâmplător sau nu), după ce m-au certat ai mei și mi-au explicat că nu e bine să fac așa ceva, pentru că am putea avea necazuri. Cu frica de securitate, cu teama că, oricând, oricine te poate „turna" și nu se știe ce va urma, am trăit copil și, mai apoi, adolescent. Ani de zile am trăit cu amenințarea că sătucul nostru va fi „sistematizat", desființat ca multe altele din România acelor ani. (...) Povestea mea poate părea banală, dar e povestea unui om obișnuit și cred că istoria se poate scrie și așa, cumulând poveștile unor oameni obișnuiți.

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Dar foarte curând, în chiar Le Journal politique et national, se putea citi: „Si la presse est libre, la pensée n'est pas, et les imprimeurs de la capitale, pour être assis à la table de la liberté n'en ont pas moins sur leurs têtes les réverbères de Paris; ils n'ont plus de censure, mais ils ont des bourreaux". Abia sub Directorat se asistă la o trezire a presei libere, dar Imperiul îi vine curând de hac. Napoleon îi scria lui Fouché în 1804: „Réprimez un peu les journaux. Faites comprendre aux rédacteurs des Débats et du Publiciste que le temps n'est pas éloigné où, m'apercevant qu'il ne sont pas utiles, je les supprimerais avec tous les autres et n'en conserveraix qu'un seul". În adevăr, în 1811 nu mai subzistă la Paris decât patru foi, proprietate a puterii și docile la injoncțiunile acesteia.

Văzu aseară Istorii ale unei nebunii obișnuite (sau cam așa ceva) după Bukowsky, cu Ornella Mutti, regia Franco Ferrari; apoi, Wim Wonders, Cerul deasupra Berlinului sau Aripile dorinței, acesta foarte amestecat, frumos ca imagine, coloană sonoră, dar didactic, retoric (chiar acolo unde imaginea vorbea mult mai pregnant singură), tipic german din acest punct de vedere.

Mircea Zaciu, Jurnal IV, Editura Albatros, București 1998, p. 373-374

Aici Radio Europa Liberă!

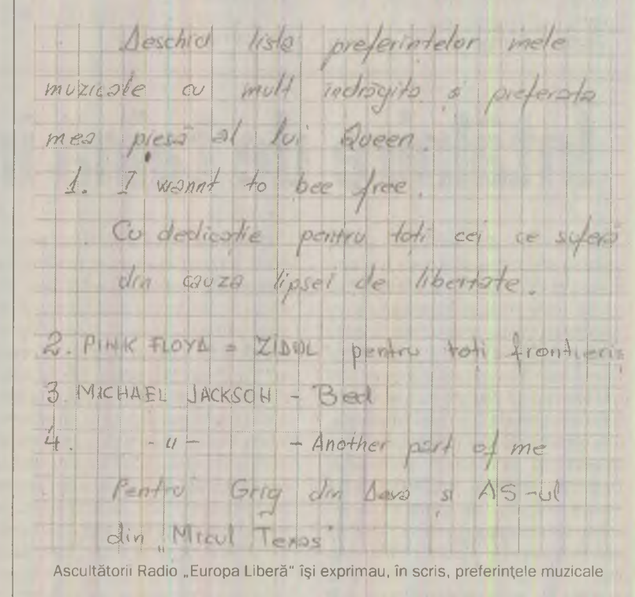

Ascultătorii Radio „Europa Liberă" își exprimau, în scris, preferințele muzicale

(Urmare din pag. I)

Ascult de foarte mult timp emisiunile postului Europa Liberă dar în special muzica prezentată de tine și cea prezentată de colegul tău Radu, însă n-am încercat să vă scriu din țară, deoarece dădeam prea multe extemporale la băieții de la secu și mai mult decât atât, n-am găsit nici modalitate sigură. Te rog Andrei să mă treci și pe mine pe lista prietenilor tăi și să-mi accepți preferințele muzicale...

Mă adresez sub pseudonimul GIANCARLO DINERO, iar preferințele mele muzicale le dedic tuturor celor iubitori de libertate și frumos, celor ce suferă pentru o cauză dreaptă, tuturor fetelor frumoase din țară și mai ales celor din Micul Texas River Târnava Mare și Sibiu, frumosul oraș de pe malurile Cibinului, deasemenea părinților, fraților și rudelor mele din țară. Deschid lista preferințelor mele cu mult îndrăgita și preferata mea piesă a grupului Queen

1. I Want to Break Free – cu dedicație „pentru toți cei ce suferă din cauza lipsei de libertate

2. Pink Floyd – The Wall (Zidul) – pentru toți frontieriștii

3. Michael Jackson – Bad

4. Michael Jackson – Another Part of Me – pentru GRIG DIN DEVA și AS-UL DIN MICUL TEXAS ....."

Și până la sfârșitul scrisorii, GIANCARLO DINERO solicită diferite piese muzicale, pe care le dedică foștilor colegi de muncă, lui RADU și toți prietenii lui, IONEL, FRATELE MEU ȘI PRIETENA LUI DIN REGHIN, FETIȚA BLONDA DE LA ETAJUL I, BEATRICE DE LA ETAJUL III, PENTRU D & M, SURORILE DE LA NR. 39; NELU GONZALES SI MONY DIN SIBIU...

Alex REVENCO

FCM BRAŞOV A PROFITAT DIN PLIN DE „PRIETENIA“ CU DINAMO

Turul campionatului 1988-1989 a fost unul de coşmar pentru fotbaliştii de la FCM Braşov. Obişnuiţi mai degrabă cu un loc călduţ pe la mijlocul clasamentului, „stegarii“ s-au trezit la jumătatea întrecerii pe poziţia a 16-a, retrogradabilă, cu perspectiva deloc plăcută ca din toamnă să joace la matineu. Sesizând pericolul, conducerea clubului a decis că venise vremea unei întineriri masive, mai ales că echipa avea o medie de vârstă de 28 de ani, una dintre cele mai ridicate din Divizia A. Astfel, la mijlocul lunii ianuarie, în cantonament au plecat mulţi jucători noi, printre care portarul Todericiu, Andraşi II şi Zold (reveniţi după satisfacerea stagiului militar), Lungu (revenit de la ICIM), Pall (de la Minerul Odorhei), Meszaros (de la Corvinul), Csifo (Cristurul Secuiesc) şi Henika (Poli Iaşi). Echipa se despărţise în pauza competiţională de Avădanei, V. Ştefan, Şulea, Bucur şi de Terheş. Ultimul terminase facultatea şi primise repartiţie la Oradea, astfel că în retur a evoluat la FC Bihor. „Ne-am dat seama că trebuie să încercăm urcarea pe o treaptă superioară a calităţii jocului şi că nu putem face acest lucru decât cu sportivi capabili de un asemenea salt, dornici să se afirme şi deţinând şi resursele fizico-tehnice necesare. Iată de ce am procedat la această remaniere“, declara pentru ziarul Sportul antrenorul principal Costică Ştefănescu. Deşi jocul echipei suferise în prima parte a campionatului, nimeni din conducere nu se gândise să schimbe antrenorii, astfel că Ştefănescu şi secundul Dumitru Anescu au primit în continuare credit. Prima parte a pregătirilor de iarnă a avut loc la Poiana Mare, unde „stegarii“ beneficiau de cele mai bune condiţii, prin grija directorului ONT Carpaţi, Dumitru Burtea, care făcea parte din conducerea clubului. Dacă din punct de vedere fotbalistic totul se desfăşura conform graficului, preşedintele Romeo Paşcu avea probleme serioase pe linie politică, pentru că nu era membru de partid. „La vremea respectivă, prim-secretar la judeţ era Petre Preoteasa, un om care nu se băga la fotbal. O singură dată m-a chemat la el şi m-a avertizat că, dacă nu intru în PCR, la 1 februarie 1989 mă dă afară. Nu am avut ce face şi la sfârşitul lui ianuarie a trebuit să-mi iau carnetul de membru“, îşi aminteşte Romeo Paşcu, cel care fusese adus la Braşov, cu doi ani în urmă, de Dumitru Dragomir, înainte ca acesta să plece la Victoria, echipa Securităţii.

Returul se anunţa unul de foc pentru „stegari“, care urmau să primească vizita unor echipe precum FC Olt, Flacăra Moreni, Rapid, Steaua şi Victoria. Pe primele trei le-a bătut, cu celelalte a terminat la egalitate, astfel că în final FCM Braşov s-a clasat pe locul 10, salvându-se de la retrogradare. Romeo Paşcu are şi acum frisoane când îşi aduce aminte de FC Olt Scornicești, echipă ajunsă pe prima scenă fotbalistică a ţării din ambiţia lui Ceauşescu. „Din cauza lor era să înfund puşcăria. În 1987 i-am bătut cu 7-0, cea mai categorică înfrângere pe care au suferit-o în Divizia A. Rezultatul a făcut vâlvă, iar Neculai Constantin Munteanu, la Europa Liberă, a felicitat Braşovul pentru că a îngenuncheat echipa lui Ceauşescu. A ieşit un scandal monstru, iar a doua zi am fost chemat la Miliţie. M-am gândit că mă arestează şi nu m-am dus. L-am sunat însă pe inspectorul-şef al Miliţiei Braşov, generalul Gheorghe Bucur, care era preşedintele de onoare al clubului. Acesta mi-a spus să plec acasă, la Oradea, până se liniştesc lucrurile. Aşa am scăpat“, rememorează fostul preşedinte al lui FCM.

Într-o vreme în care mai tot românul trăia în lipsuri, să fii fotbalist era lucru mare. Iar jucătorii braşoveni se numărau şi ei printre privilegiaţi. „Pe noi ne ţineau Sindicatele şi Uzina de Autocamioane. Ne descurcam cum puteam. În fiecare vineri, cineva de la club mergea la Industria Cărnii, unde secretarul de partid Ioan Luca ne dădea 25 de pachete, cu carne, salam, unt şi ouă, pentru jucători, antrenori şi conducători. Pe foamea aceea era ceva extraordinar. Aşa reuşeam să ne hrănim familiile câte o săptămână. Jucătorii erau cu toţii încadraţi la Autocamioane şi câştigau cam 3.000-4.000 de lei pe lună, iar primele de victorie în campionat erau de 1.400 de lei pentru meciurile de acasă şi de 1.600 de lei pentru cele din deplasare. Pe atunci era o lege cum că sportivii de performanţă nu trebuie să participe la procesul de producţie, dar jucătorii mergeau destul de des pe la uzină şi mai stăteau de vorbă cu oamenii. Cred că ştiau uzina mai bine ca mine“, îşi aminteşte Romeo Paşcu. Acesta recunoaşte că FCM Braşov se afla la vremea respectivă în aria de influenţă a lui Dinamo, dar susţine că meciurile directe se jucau pe bune. „Asta era realitatea, nu trebuie să ne ascundem după deget. Noi, Moreniul, Victoria şi Bacăul eram cu Dinamo. Eu mi-am făcut treaba foarte bine cu ei. Ne împrumutau jucători, ne ajutau să-i ţinem în judeţ pe fotbaliştii care erau chemaţi în armată, ne mai împrumutau un autocar pentru turnee. Bani nu am primit, nici măcar ca să încurcăm Steaua. Cât priveşte meciurile directe, ne băteau pe bune, nu era nevoie să ne dăm deoparte din faţa lor“, a încheiat fostul preşedinte braşovean.

Vlad IONESCU

Portarul Laszlo Polgar (centru) a încasat trei goluri în meciul din tur cu Dinamo

Statistică: Linia de clasament la începutul anului 1989

16. FCM Braşov	**17**	**5**	**3**	**9**	**28-32**	**13p**

- Puncte realizate pe teren propriu la finalul turului de campionat: 12 (a pierdut 2 p la Dinamo, câte 1 p la Farul şi Univ. Craiova); puncte obţinute în deplasare: 1 p (la FC Olt)
- Golgeterii echipei: Barbu – 10 goluri (1 din 11 m), Terheş, Cigan – câte 3, Ghergu, Caciureac, I. Pârvu – câte 2, Şulea, E. Moldovan, Andraşi, S. Drăgan, Avădanei, Selymes – câte 1.
- Jucători folosiţi: 20 – S. Drăgan, Andraşi, Barbu – câte 17, Cigan 16, Terheş 15, I. Naghi, V. Ştefan, Ghergu – câte 14, Şanta, Caciureac – câte 13, E. Moldovan 12, I. Pârvu 11, Şulea 10, Pătru, Selymes – câte 9, Avădanei 8, N. Bucur 6, Polgar 4, Petruş, Tikosi – câte 1.
- Media notelor echipei: 6,20; media notelor jucătorilor (pe baza a minimum 10 jocuri): 1. Barbu 7,02, 2. Caciureac 6,46, 3. Şanta 6,26; cele mai mari note 8 (Barbu – et. a IV-a, a X-a şi a XII-a, Pârvu – et. a X-a)
- Cartonaşe galbene: 21 (7 suspendări) – 10 jucători (cele mai multe: E. Moldovan 4)
- Cartonaşe roşii: Cigan (et. a XIII-a)
- A beneficiat de 2 lovituri de la 11 m – ambele transformate (Barbu 2); a fost sancţionată cu 7 penalty-uri – 3 transformate, 4 ratate
- A expediat 196 de şuturi (113 „acasă“, 83 în deplasare), din care 99 pe poartă (59 „acasă“, 40 în deplasare)

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAŢII

Veterinarul din Darova lăsa animalele să moară

... „A murit o vacă... Asta a fost toată întâmplarea. Ei, şi? Ce mai puteam face – de diagnostic întrebaţi? Echinococoză. O boală care, odată instalată, nu mai cedează. Oricum ar fi murit“ – zice indiferent Gh. Pascu. „Oricum?! Chiar şi dacă animalul ar fi fost tratat profilactic?“, îl întrebăm pe Gheorghe Pascu, nu altul decât medicul veterinar la dispensarul din Darova. Continuăm să insistăm, intrigaţi de blazarea nejustificată a „specialistului“: „Nu obişnuiţi să vizitaţi periodic gospodăriile populaţiei? Doar sunteţi răspunzător de starea de sănătate a animalelor, de creşterea efectivelor! Este de datoria dumneavoastră să o faceţi!“.

... Discuţia cu medicul veterinar Gheorghe Pascu am purtat-o la sediul Primăriei, în prezenţa unor reprezentanţi ai organelor locale.

Dar să vedem faptele. Familiei Şerban, din satul Hodoş nr. 45, i s-a îmbolnăvit vaca. Femeia a bătut drumul Darovei patru zile la rând, cerând medicului veterinar Gheorghe Pascu să-i trateze animalul. Boala se agrava de la o zi la alta. Medicul n-a venit nici măcar să vadă vita. A pretextat că femeia apelase la un coleg de-al său din altă parte, iar el, în condiţiile acestea (!!), vezi, Doamne, jignit, nu vine. Aşa cum era de aşteptat, animalul a murit. Boala era gravă – ne mărturisea medicul veterinar Adam Dumescu, şeful circumscripţiei veterinare Lugoj, de care aparţine dispensarul din Darova – şi, în astfel de cazuri, cea mai bună soluţie ar fi fost ca proprietarului să i se elibereze certificatul legal în vederea valorificării prin sacrificare.

Desigur, abaterea de la disciplina muncii prin abdicarea de la elementare norme de etică profesională va constitui un subiect de analiză exigentă în biroul executiv al consiliului popular comunal, cât şi la Inspectoratul sanitar-veterinar judeţean. Cu atât mai mult cu cât cazul amintit nu este singular. Lui Ioan Magheţ i s-a îmbolnăvit un porc. L-a chemat pe acelaşi medic Pascu să-i trateze animalul. N-a venit, deşi omul l-a rugat în repetate rânduri. Drept urmare, ca şi în cazul relatat mai sus, animalul a murit. La fel a păţit Ioan Ianculescu, tot din Sacoşu Mare, căruia medicul Pascu i-a spus că pentru un porc bolnav nu se cade să fie deranjat (?!). Cetăţeanul Romulus Roşu, din aceeaşi localitate, nr. 389, l-a anunţat că vaca sa, pare-se, a avortat. „Ce crezi c-aş fi putut să-i fac eu?“, i-a replicat „specialistul“. Nu s-a sinchisit nici măcar s-o vadă. Încă două bovine, din Sacoşu Mare de la nr. 432, proprietar Ioan Boncilă, şi nr. 183, Romulus Indru, au murit ca urmare a faptului că nimeni de la dispensarul veterinar din Darova nu i-a aplicat tratamentul corespunzător. Tuturor celor care i-au bătut la poarta casei, tuturor acestora, consăteanul lor şi medicul veterinar Gheorghe Pascu le „reamintea“ că... la el acasă nu-i dispensar!?

Dincolo de neomenia acestei replici, se regăsesc indisciplina şi lipsa de răspundere ce domnesc la dispensarul veterinar din Darova. Drept dovadă, cele 20 de mortalităţi în gospodăriile populaţiei înregistrate în 1988. Aşa stând lucrurile, cazul medicului veterinar Pascu trebuie urgent „tratat“!

Constantin JICHIŢĂ
Drapelul roşu,
nr. 13.724 din 1989

amintiri

Printre produsele lactate cele mai căutate la Alimentara se afla şi caşcavalul Penteleu

anunţuri

CERERI ŞI OFERTE DE SERVICIU

Coop. Electrobobinaj Bucureşti, cu sediul în Şos. Gării Dudeşti nr. 3, Sector 3, încadrează de urgenţă cu respectarea condiţiilor Legii 12/1971, următorul personal muncitor: strungar, vopsitori, turnători, analist, absolvent al Facultăţii de Cibernetică.

I.S. Reclama Comercială, Str. Serg. Nuţu Ion nr. 2, încadrează prin examen sau concurs personal pentru următoarele posturi: arhitect principal, paznic, şofer.

CUMPĂRĂRI

Videorecorder, absolut nou, marcă consacrată, videocasete sigilate, ceas electronic Casio.

Semiremorcă pentru autoturism, cârlig de cuplare, portbagaj, pavilion apicol şi cutii stupi, cumpăr.

Cumpăr bicicletă Ucraina nouă. Săvulescu Alexandru, com. Lunguleţu, jud. Dâmboviţa.

Cumpăr Chepeng auto şi bord complet pentru Fiat 124 Special, 125 sau Lada 1200, 1500.

Lămpi pentru filmare şi becuri halogen.

Cumpăr frigider Zill, congelator (nefolosite), lampă cristal (coşuleţ), brăţară, maşină de cusut Rodica. Vând aragaz Gina, butelie, covor manual, barcă, clarinet.

Frigider şi congelator numai noi, calorifer cu termostat, robot pentru bucătărie, combină auto, scaun înalt pentru copii Baby Confort. Vând videocasete înregistrate.

VÂNZĂRI

Dormitor stil, sufragerie, vitrină, birou, bibliotecă, butelie aragaz, cojoc, tren electric, obiecte casnice.

Videorecorder Samsung nou, model 1988, multiple funcţii, capete magnetofon Grundig TK 340 (46), doză Shure, minibicicletă Mustang, cu schimbător, cap mono casetofon.

Videocasetofon staţionar Nec. Cumpăr aplice cristal.

DIN CAIETUL GREFIERULUI

●●●

– L-am întrebat de ce are soţia lui obrazul umflat şi mi-a răspuns că de la o măsea. Atunci l-am întrebat de ce are şi ochiul vânăt. Mi-a răspuns că din cauza miopiei.

●●●

– Pârâtul susţine că alerga cu cuţitele după reclamantă ca să i le dea să le ducă la ascuţit. Însă era miezul nopţii! Care tocilărie e deschisă la ora aia?

*

– Zece lei, atât pretindeam pentru „munca“ mea. Asta-i înşelăciune, pentru zece lei?!

– Dar ai recunoscut că mai cereai fiecăruia un ou, o aţă şi trei bancnote de câte o sută...

– Alea chiar foloseau, ca să dezleg farmecele.

vremea

Vremea a fost caldă pentru acea perioadă a anului, excepând zone restrânse din vestul şi centrul ţării, unde a fost normală din punct de vedere termic. Temperaturile au fost cuprinse între 4 şi 12 grade, mai puţin în vestul şi centrul ţării, unde, datorită ceţei persistente, temperatura maximă a fost în jur de 0 grade. În timpul nopţii s-au înregistrat temperaturi între -7 şi +3 grade, mai coborâte în depresiunile intramontane.

tv 17 ianuarie 1989

19:00 Telejurnal

19:25 Să trăim şi să muncim în spiritul normelor eticii şi echităţii socialiste. Comuniştii – în primele rânduri.

Redactor Nicolae Holban

19:45 Industria – programe prioritare. Dezvoltarea bazei de materii prime şi energetic.

Redactor George Radu Serafim

20:10 Teatru TV. Florile amintirilor noastre de Constantin Munteanu. Interpretează: Şerban Ionescu, Mircea Creţu, Diana Lupescu, Dana Dogaru, Rodica Negrea, Valentin Uritescu, Petre Moraru, Dinu Manolache, Valentin Teodosiu, Constantin Drăgănescu, Zoe Bălan. Redactor Alexandra Orban. Regia artistică Eugen Todoran, Silviu Jicman

21:30 Idei în acţiune. Iniţiativa cetăţenească – o carte de vizită a oraşului.

Redactor Florin Brătescu

21:50 Telejurnal

22:00 Închiderea programului

Întâlnire de taină între Gorbaciov şi reprezentanţii Noii Ordini Mondiale

În ziua de 17 ianuarie 1989, soseau discret la Moscova trei personaje politice de primă mărime: fostul secretar de stat american Henry Kissinger, fostul preşedinte francez Valery Giscard d'Estaing şi fostul premier nipon Yasuhiro Nakasone. Cei trei veneau să discute cu Mihail Gorbaciov în numele Comisiei Trilaterale, una dintre cele mai influente (şi controversate) organizaţii globaliste. Detaliile acestei întâlniri, multă vreme secrete, au generat numeroase teze conspiraţioniste. Celebrul disident sovietic Vladimir Bukovski, care a avut acces la documente secrete din arhivele Kremlinului încă din 1992, crede că a găsit aici dovada unui vast complot vizând instaurarea unei Noi Ordini Mondiale.

Nu există (cel puţin nu în spaţiul public) vreo stenogramă a discuţiilor purtate, în ianuarie 1989, între Mihail Gorbaciov şi delegaţia Trilateralei. Există însă raportul liderului sovietic, prezentat în faţa Biroului Politic al PCUS la doar patru zile de la această întrevedere.

Înfiinţată în 1973, Comisia Trilaterală este o organizaţie nonguvernamentală care reuneşte cei mai de seamă reprezentanţi ai elitelor politice şi economice din America de Nord, Europa şi Japonia.

Potrivit lui Gorbaciov, oaspeţii săi „voiau să ştie, în primul rând, cum se va integra Uniunea Sovietică în economia mondială“. Această integrare avea să fie „extrem de dificilă“ atât pentru URSS, cât şi pentru Occident şi trebuia pregătită din vreme, a avertizat Valery Giscard d'Estaing.

O altă remarcă a fostului preşedinte francez a inflamat, mai târziu, imaginaţia conspiraţioniştilor: „În 10-20 de ani, va exista o federaţie de state numită Europa“. Această premoniţie i s-a părut foarte suspectă lui Vladimir Bukovski. Fostul disident a avut probabil acces şi la alte documente, pentru că el oferă o relatare mai amplă cu privire la intervenţia lui Giscard d'Estaing decât cea furnizată de stenograma şedinţei Biroului Politic de la 21 ianuarie 1989. Potrivit lui Bukovski, cuvintele lui d'Estaing ar fi fost: „Domnule preşedinte, nu vă pot spune exact când se va întâmpla, probabil în 15 ani, dar Europa va fi un stat federal şi trebuie să vă pregătiţi pentru asta. Trebuie să lucraţi cu noi şi cu liderii europeni (să stabiliţi) cum veţi reacţiona, cum le veţi permite celorlalte state est-europene să interacţioneze cu ea (cu Europa unită – *n.r.*) sau cum să deveniţi o parte a ei; trebuie să fiţi pregătiţi“.

Vladimir Bukosvki subliniază: „Asta se întâmpla în ianuarie 1989, într-o vreme în care Tratatul de la Maastricht nu exista nici măcar în proiect. Cum naiba ştia Giscard d'Estaing ce se va întâmpla peste 15 ani? Şi, surpriză, surpriză, cum de a devenit tocmai el autorul Constituţiei Europene, în 2002?“ („The Brussels Journal“, 27.02.2006).

Evident, ceea ce unii privesc drept dovada unei conspiraţii globaliste, alţii consideră doar proba unui spirit vizionar. Dar, chiar citită într-o cheie mult mai puţin senzaţionalistă, întrevederea dintre Mihail Gorbaciov şi delegaţia Trilateralei rămâne extrem de interesantă.

Mihail Gorbaciov, alături de emisarii capitalismului internaţional: David Rockefeller, Valery Giscard d'Estaing, Henry Kissinger şi Yasuhiro Nakasone Foto: Vitaly Aarmand / AFP

Unitate socialistă în diversitate europeană

„Cum veţi reacţiona dacă Europa de Est doreşte să se alăture Comunităţii Europene?“, l-a întrebat Henry Kissinger pe Gorbaciov. Relatând episodul în faţa Biroului Politic, liderul sovietic comenta patru zile mai târziu: „Întrebarea nu a fost întâmplătoare. Ei ştiu că prietenii noştri le bat deja la uşă. Şi noi ar trebui să fim, la rândul nostru, atenţi la ce procese – economice şi politice – se petrec acum acolo şi spre ce alunecă“.

Explicaţiile oferite de Gorbaciov sunt extrem de grăitoare pentru viziunea liderului de la Kremlin cu privire la transformările din blocul sovietic:

„Ce se întâmplă, de exemplu, în Ungaria? Acolo a apărut un partid de opoziţie, condus de (Miklos) Nemeth. Ungaria se află în pragul unei alegeri importante. Desigur, va fi diferită. Şi cred că fiecare ţară trebuie să aibă, şi are, propriul ei chip. Vom continua să fim prieteni, fiindcă baza socialistă va fi păstrată în toate (aceste ţări). Căile dezvoltării noastre vor fi foarte diferite, dar ne vom păstra numitorul comun. Avem nevoie de un mecanism care să asigure înţelegerea mutuală şi interacţiunile reciproce. Se vor ridica multe întrebări de natură politică, economică şi militară.“

Paradoxal, Gorbaciov credea că, oferind o libertate fără precedent sateliţilor sovietici din Europa de Est, va reuşi să păstreze aceste ţări în sfera de influenţă a Moscovei: „Fiindcă noi nu le putem oferi mai mult decât le dăm deja. Şi ele au nevoie de tehnologii noi. Dacă nu vor rezolva această problemă, se va produce o ruptură şi vor fugi de noi“.

Mihail Gorbaciov era ferm convins că raporturile dintre URSS şi celelalte state ale Pactului de la Varşovia nu mai puteau funcţiona la fel ca în trecut. Schimbarea era inevitabilă, chiar dacă semnalele lansate de Kremlin erau încă privite cu neîncredere. Neîncredere de care Gorbaciov era perfect conştient: „Popoarele acestor ţări se vor întreba: ce va face PCUS? Ce fel de lesă va folosi pentru a ne ţine înăuntru? Ele pur şi simplu nu ştiu că, dacă s-ar opinti mai tare, această lesă s-ar rupe“.

Mesajul lui Kissinger şi scrisoarea lui Bush

Mihail Gorbaciov le-a mai spus membrilor Biroului Politic că a avut impresia că Henry Kissinger i-a bătut apropouri cu privire la posibilitatea unui nou pact SUA-URSS în Europa: „A sugerat că Japonia, Germania, Spania şi Coreea de Sud sunt în ascensiune, aşa că să facem noi o înţelegere ca «europenii să nu-şi ia nasul la purtare»“.

Liderul sovietic s-a arătat prudent faţă de propunerea fostului secretar de stat american: „Ar trebui să ne ocupăm şi de aceste chestiuni, dar astfel încât să nu se afle, fiindcă în Europa se tem cel mai tare de ceea ce cred ei că înseamnă summit-ul de la Reykjavik. Aşa cum vă amintiţi, în Reykjavik ei au văzut semnele unei conspiraţii între URSS şi SUA îndreptată asupra Europei“.

Înţelesese, oare, corect Gorbaciov mesajul lui Kissinger? Sau „citise printre rânduri“ mai mult decât intenţionase să spună interlocutorul său american? În numele cui vorbea fostul secretar de stat atunci când lansa propuneri atât de îndrăzneţe? În SUA, Administraţia Reagan îşi trăia ultimele ore. Preşedintele ales George H.W. Bush se pregătea să-şi preia, oficial, mandatul. Ceremonia de depunere a jurământului era programată pentru 20 ianuarie.

Henry Kissinger îi adusese lui Gorbaciov o scrisoare personală din partea lui Bush. Aceasta nu conţinea însă decât un apel la răbdare. Noul preşedinte american explica, la 17 ianuarie 1989, că are nevoie de timp „pentru a analiza întreaga problematică a relaţiilor bilaterale“ şi pentru a formula o poziţie proprie.

„Nu este vorba să încetinim sau să inversăm procesul pozitiv care a marcat ultimii doi ani“, îl asigura George H.W. Bush pe Mihail Gorbaciov. Totuşi, noul locatar de la Casa Albă nu era dispus să se lase zorit de iniţiativele Moscovei. Imediat după instalare, preşedintele Bush avea să ceară CIA o evaluare detaliată a situaţiei din URSS. Avea, de asemenea, să renunţe la serviciile lui Kissinger ca emisar secret pe lângă Kremlin.

Miruna MUNTEANU

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES Agenţia Naţională de Presă AGERPRES